

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 341.7

А. П. Шуміленко

СУЧАСНА ПРАКТИКА ДЕРЖАВ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН ТА ОБМІНУ ДИПЛОМАТИЧНИМИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ

Досліджуються стадії встановлення дипломатичних відносин між державами. Особливу увагу приділено аналізу практики щодо визнання держав.

Ключові слова: визнання, встановлення дипломатичних відносин, дипломатичне представництво, приміщення.

Постановка проблеми. Розпад колоніальної системи у другій половині ХХ століття і декларування європейськими державами рішучості забезпечувати непорушність кордонів та поважати територіальну цілісність одна одної 1975 р. не припинили загальний процес державотворення, яскравими доказами чого є не лише розпад СРСР та СФРЮ наприкінці ХХ століття, але й проголошення незалежності Чорногорії 2006 р. та утворення Південного Судану 2011 р. [1]. Як наголошує Дж. Крофорд, виникнення значної кількості держав стало однією з основних причин міжнародних конфліктів, а також суттєво змінило характер міжнародного права та практику міжнародних організацій [2, с. 4]. Результатом активізації процесів державотворення стало виняткове зростання актуальності питань міжнародно-правового визнання новоутворених держав і встановлення з ними саме дипломатичних відносин. З огляду на це, однією з характерних тенденцій розвитку права зовнішніх зносин наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття у контексті співвідношення політики та права стало зростання саме політичної складової у відносинах держав у рамках цієї галузі міжнародного права. Це змушує знову звернути увагу держав на необхідність більшого стримування їхніх зовнішньополітичних амбіцій, а також забезпечення більш сумлінного виконання зобов'язань за *Віденською конвенцією про дипломатичні зносини 1961 р.* [3] (Віденська конвенція 1961 р.).

Стан дослідження. Формуванню об'єктивного уявлення про теоретичні, а також практичні аспекти процедури встановлення дип-

ломатичних відносин між державами та обміну посольствами або місіями сприяють наукові праці дослідників: А. Х. Абашидзе та В. М. Фьодорова [4], Я. Броунлі [5] та Е. Денза [6; 7], Ю. Г. Дьоміна [8], А. Кассезе [9] та Х. Лаутерпахта [10], а також В. М. Репецького [11] та К. К. Сандровського [12], Т. С. Цимбрівського [13] та М. Н. Шо [14]. Але, на наш погляд, у вітчизняній науковій літературі аналізу відповідної доктрини та практики держав присвячено незаслужено мало уваги.

Метою статті є здійснення загального огляду основних стадій процедури встановлення дипломатичних відносин між державами та аналізу відповідної практики України та інших держав світу.

Виклад основних положень. Як передбачено ст. 1 *Конвенції про права та обов'язки держав*, підписаної у Монтевідео (Уругвай) 26 грудня 1933 р. (Конвенція 1933 р.), «держава, як суб'єкт міжнародного права повинна володіти наступними властивостями: (а) постійне населення; (б) визначена територія; (с) уряд; (д) здатність вступати у відносини з іншими державами» [15, с. 75]. У сучасному світі будь-яка новоутворена держава, яка володіє першими трьома властивостями, на початкових етапах її приєднання до міжнародної спільноти держав завжди є «заручницею» доброї волі, бажання, а також готовності інших держав вступати у відносини з нею (незважаючи на те, що положення ст. 4 Конвенції 1933 р. закріплюють юридичну рівність усіх держав, володіння ними однаковими правами та здатністю їх реалізації [15, с. 76]). Більше того, нова держава передусім буде захищена у встановленні саме офіційних (дипломатичних) відносин, оскільки лише вони дозволять їй повною мірою реалізувати її міжнародну правосуб'єктність у відносинах з іншими державами. Положення ст. 2 Віденської конвенції 1961 р. додатково закріпили обов'язковість взаємної згоди держав на встановлення дипломатичних відносин між ними [3, с. 98, 147].

Але практика сучасних міждержавних відносин свідчить, що отримання новоутвореними державами такої згоди від інших держав ставиться останніми в залежність від надання ними першим міжнародно-правового визнання. Це явно суперечить положенням ст. 3 Конвенції 1933 р., які визначають, що «політичне існування держави не залежить від визнання іншими державами» світу її правосуб'єктності з «усіма правами й обов'язками, що визначені міжнародними правом» (ст. 6) [15, с. 76]. Проте, позаяк «явно виражене або мовчазне» (ст. 7) визнання є «безумовним і безповоротним» (ст. 6) [15, с. 76], не дивно,

що часто воно стає знаряддям маніпуляцій зі сторони тих держав, які можуть його надати новоутвореній державі, що, як слушно вважає П. Мукарджі, є неприпустимим, адже визнання не повинно залежати від задоволення будь-яких політичних чи економічних умов з боку держави, яка надає це визнання [11, с. 91]. Як свідчить ситуація із визнанням України та інших колишніх республік СРСР наприкінці 1991 р. – на початку 1992 р., практика міждержавних відносин явно спростовує попереднє твердження.

Звісно, найбільш очевидним поясненням такої ситуації є те, що Конвенція 1933 р. є лише регіональним багатостороннім договором, а Комісія ООН з міжнародного права (КМП ООН) так і не спромоглася розробити такий *Проект Декларації про права й обов'язки держав*, який би отримав підтримку більшості держав світу. Але справжня причина є іншою, доказом чого є положення *Заяви «Дванадцятьох» про майбутній статус Росії та інших колишніх республік* (від 23 грудня 1991 р.) «*Про критерії ЄС для визнання нових держав у Східній Європі та на території Радянського Союзу*» [16, с. 159–161]: держави-члени ЄС поставили надання визнання Україні у залежність від наступних «критеріїв офіційного визнання»: 1) дотримання нею положень Статуту ООН і зобов'язань щодо забезпечення верховенства закону, демократії і прав людини; 2) гарантії прав етнічних і національних груп та меншин; 3) повага непорушності всіх кордонів; 4) прийняття усіх зобов'язань щодо роззброєння і нерозповсюдження ядерної зброї; 5) вирішення за домовленістю або ж із допомогою арбітражу усіх регіональних спорів та питань щодо правонаступництва [16, с. 160–161].

Річ у тім, що надання певній державі визнання не дорівнює встановленню із нею дипломатичних відносин, а є лише передумовою їх встановлення [12, с. 85; 6, с. 25]. Тому критерії, що впливатимуть на прийняття рішення щодо першого та другого випадків не повинні бути однаковими. Таким чином, рішення щодо надання визнання повинно мотивуватися наявністю у певного нового утворення усіх властивостей, якими повинна володіти держава з точки зору міжнародного права, а рішення стосовно встановлення двосторонніх дипломатичних відносин із цією державою – міркуваннями політичного, економічного або іншого характеру (зокрема, враховуючи те, наскільки відповідна держава є придатним і вигідним партнером у міжнародних відносинах).

Загалом, варто розрізняти наступні *форми надання* (способи) *визнання*: *явно виражене* та *мовчазне*. А згода на встановлення дипломатичних відносин за формою надання є завжди явно вираженою

(адже підписується відповідний двосторонній міжнародний договір або під час надання визнання чітко, а також недвозначно висловлюється бажання та готовність встановити такі відносини). Прикладом явно вираженого визнання та явно вираженої згоди на встановлення дипломатичних відносин є низка постанов Президії Верховної Ради України від 26 серпня 1991 р. про визнання державної незалежності Литовської Республіки, Латвійської Республіки та Естонської Республіки і про проведення відповідних переговорів щодо підписання з ними Угоди про встановлення дипломатичних відносин. А в наступних постановах від 11 грудня 1991 р. стосовно визнання державної незалежності Республіки Словенії та Хорватії Президія Верховної Ради України одразу вирішила встановити з цими державами дипломатичні відносини в повному обсязі [11, с. 92].

Також слід розрізнити і відповідні *форми визнання*: 1) *офіційне визнання de jure* (виражає готовність встановити дипломатичні відносини з відповідною державою у повному обсязі; реалізується шляхом укладення окремого договору про встановлення дипломатичних відносин та обмін посольствами чи місіями); 2) *офіційне визнання de facto* (виражає невпевненість у стійкості новоутвореної держави та її готовності виконувати міжнародні зобов'язання; характеризується обмеженим рівнем і обсягом політичних і економічних відносин); 3) *неофіційне визнання ad hoc* (виявляється у підтримці урядом однієї держави у тій чи іншій формі спорадичних чи постійних довготривалих чи короткотривалих контактів з урядом іншої держави, який не був визнаний офіційно; реалізується шляхом участі двох держав у міжнародних конференціях, багатосторонніх договорах та роботі міжнародних організацій) [17, с. 421; 13, с. 161; 14, с.с. 459–460, 462–464].

Залежно від конкретної теорії визнання, яка застосовується державою на практиці, різнитиметься і процедура встановлення дипломатичних відносин з новоутвореною державою. Застосування конститутивної теорії визнання (КТВ) передбачатиме обов'язкове розмежування стадій безпосереднього визнання та встановлення дипломатичних відносин, оскільки саме акт визнання спочатку спрямовуватиметься на створення прав та обов'язків [10, с. 164; 13, с. 159], які держави зможуть реалізувати шляхом укладення двостороннього договору про встановлення дипломатичних відносин. У цьому випадку і визнання, і згода на встановлення дипломатичних відносин повинні бути явно вираженими.

Своєю чергою, застосування на практиці декларативної теорії визнання (ДТВ), яка розглядає акт визнання новоутвореної держави як

декларацію, що лише підтверджує існуюче правове становище [5, с. 87], і не передбачає зв'язку між актом визнання та формуванням правосуб'єктності [9, с. 73] новоутвореної держави, уможливити надання їй передусім мовчазного визнання шляхом укладення з нею договору про встановлення дипломатичних відносин.

За умови застосування ДТВ існує більша ймовірність першочергового надання новоутвореній державі саме офіційного визнання *de facto*, подальшої поступової активізації співпраці двох держав та, зрештою, укладення договору про встановлення дипломатичних відносин. На противагу зазначеному підходу, за умови застосування КТВ акт визнання новоутвореної держави вже проектує намір встановити дипломатичні відносини з нею. Зокрема, для Великобританії визнання держави переважно веде до встановлення дипломатичних відносин з нею. Станом на 1995 р. Великобританія не мала дипломатичних відносин лише з чотирма визнаними нею державами (з двома – після розриву дипломатичних відносин; з іншими двома (Бутан та Пн. Корея) дипломатичні відносини ніколи не встановлювались). У грудні 2000 р. Великобританія та Пн. Корея вперше за п'ятдесят років погодилися встановити дипломатичні відносини [7, с. 31–32].

Таким чином, застосування ДТВ дозволяє державам доволі тривалий час співпрацювати без встановлення дипломатичних відносин (на основі визнання *de facto*), тоді ж як у випадку із застосуванням КТВ між актом визнання *de jure*, пропозицією стосовно встановлення дипломатичних відносин між державами й укладенням відповідного міжнародного договору спливає доволі мала кількість часу. Наприклад, після того як 27 квітня 1993 р. Еритрея проголосила свою незалежність від Ефіопії, США того ж дня визнали Еритрею. 28 квітня 1993 р. США виступили із пропозицією щодо встановлення дипломатичних відносин між двома державами, на яку Еритрея погодилася 3 червня 1993 р. [6, с. 25].

Варто підкреслити, що визнання новоутвореної держави не призводить до автоматичного встановлення з нею дипломатичних відносин. Зі 128 держав, які станом на 1 вересня 1994 р. офіційно визнали Киргизстан, лише 82 встановили з ним дипломатичні відносини; при цьому, дати визнання держави і фактичного встановлення дипломатичних відносин з нею часто були різними [7, с. 31].

Згідно з існуючою міжнародною практикою, дипломатичні відносини між державами можуть бути встановлені за умови взаємного визнання *de jure*. Тим не менш, інколи траплялися і випадки порушення цю-

го правила. Наприклад, 1949 р. до Великобританії був скерований представник Ізраїлю у ранзі посла, проте Великобританія не кваліфікувала цей факт як визнання Ізраїлю *de jure*, а лише *de facto*. Схожою була і позиція США 1919 р. щодо Фінляндії [11, с. 93]. Іншим яскравим прикладом є призначення 1968 р. Департаментом закордонних справ Швейцарії пана Россетті (швейцарського посла у Пекіні) представником Департаменту закордонних справ при МЗС Демократичної Республіки В'єтнам. В опублікованому ДЗС Швейцарії у лютому 1968 р. комюніке зазначалося, що посол Россетті представлятиме в Ханой не федеральний уряд Швейцарії, а ДЗС Швейцарії, а сам посол Россетті пізніше пояснив, що на той момент рано було ще говорити про встановлення офіційних дипломатичних відносин між двома державами [4, с. 43].

Також варто зазначити, що після встановлення дипломатичних відносин жодна держава не зобов'язана засновувати на території іншої держави постійне дипломатичне представництво або вимагати від іншої держави заснувати таке представництво на її території. Як наголошує А. Джеймс, звичаєвою практикою залишається, що держава, яка має дипломатичні відносини з іншою державою, не відмовляє останній у дозволі щодо заснування посольства чи місії [6, с. 27]. Проте, історія містить випадки, коли держава перебування не бажала надавати дозвіл на створення на її території постійних дипломатичних представництв іноземних держав. Наприклад, упродовж XIX ст. Китай довгий час заперечував проти допуску на його територію іноземних дипломатичних місій. Зрештою, західні держави у результаті неодноразового застосування збройної сили проти Китайської імперії, аж до захоплення Пекіна, 1860 р. нав'язали їй конвенцію, згідно з якою вони забезпечили собі право засновувати в цьому місті постійні дипломатичні представництва [11, с. 95].

Таким чином, встановлення дипломатичних відносин між державами не призводить до автоматичного обміну дипломатичними представництвами.

Станом на січень 1997 р. з-поміж 154 держав, які визнали Україну, свої посольства на її території заснували лише 58, у той час як Україна заснувала 50 посольств в іноземних державах [18, с. 4]. Станом на 17 березня 2013 р. у Києві було засновано 132 дипломатичних представництва іноземних держав та інших суб'єктів міжнародного права (Україна не заснувала у відповідь дипломатичні представництва у наступних державах: Бруней, Буркіна-Фасо, Габон, Екв. Гвінея, Ерітрея, Ємен, Замбія, Зімбабве, КНДР, Колумбія, Конго, Кот-д'Івуар, Маврикій, Малаві, Танзанія) [19; 20]. Своєю чергою, посольства Укра-

їни було засновано у 83 державах; додатково інтереси України у рамках застосування множинної акредитації представлено ще у 52 державах (наступні держави досі не заснували у відповідь свої дипломатичні представництва в Україні: Андорра, Антигуа і Барбуда, Гайана, Домінікана, Камбоджа, Коста-Рика, Ліхтенштейн, Мальдіви, Монако, Парагвай, Сан-Томе і Принсіпі, Сенегал, Тимор-Лешті та Уругвай) [20; 19]. Отже, ми спостерігаємо явну позитивну динаміку обміну дипломатичними представництвами між Україною та зарубіжними державами.

Хоч клас, до якого повинні належати глави представництв, і визначається за погодженням між державами (ст. 15 Віденської конвенції 1961 р. [3, с. 104, 150]), це не означає, що він повинен бути лише одним [7, с. 114]. Зокрема, у дипломатичній практиці відомі випадки, коли держави домовлялися не про обмін посольствами чи місіями, а про взаємне представництво їх інтересів на іншому рівні: до січня 1979 р. КНР та США мали одночасно у Вашингтоні та Пекіні не посольства, а т. зв. «групи зв'язку» [11, с. 95].

Україна у своїй практиці тяжіє до обміну саме посольствами [19; 20].

З іншого боку, ніщо не перешкоджає з часом державам домовитися про підвищення класу їх дипломатичних представництв: 1982 р. Великобританія, приміром, підвищила клас свого дипломатичного представництва при Святому Престолі з місії до посольства; а 1996 р. аналогічні зміни відбулися і в рамках дипломатичних відносин між Великобританією та Албанією [6, с. 94].

Про підвищення рівня двосторонніх дипломатичних відносин може також свідчити і відмова від множинної акредитації та заснування у столиці певної держави окремого дипломатичного представництва акредитуючої держави (цей крок було здійснено Україною на початку березня 2013 р., коли було відкрито Посольство України у м. Доха (Катар) [21]).

Практика держав свідчить, що іноземні дипломатичні представництва на території держави перебування здебільшого засновувалися або у її столиці, або ж у місті, де розташовувалися або резиденція глави держави перебування, або резиденція її уряду, або ж міністерство закордонних справ [7, с. 101–105].

Особливі проблеми часто виникають у разі перенесення столиці держави перебування. Наприклад, 1972 р. у Бразилії, коли столиця держави перебування була перенесена з Ріо-де-Жанейро до м. Бразилія, її уряд визначив вересень 1972 р. як крайній строк для переїзду

іноземних дипломатичних представництв до нової столиці. Наприкінці липня 1972 р. 28 дипломатичних представництв, які все ще залишалися на старому місці, отримали від уряду Бразилії окреме повідомлення, в якому зазначалося, що персонал посольств та місій, які вчасно не переїдуть до м. Бразилія, втратить дипломатичний статус (отже, припинить користуватися його привілеями та імунітетами) з огляду на його виключення з Дипломатичного списку держав перебування [6, с. 85; 4, с. 93].

Необхідно окремо наголосити на тому, що правила стосовно вибору місця розташування іноземних дипломатичних представництв на території держави перебування повинні бути дуже гнучкими та дозволяти пристосовуватися до різних ситуацій. Наприклад, у тих державах, у яких не все їх вище керівництво розташовується у столиці (наприклад, Нідерланди), іноземні посольства та місії розміщуються там, де знаходиться МЗС держави перебування. Іншим цікавим прикладом є Ізраїль: починаючи з 1950 р. резиденція його уряду знаходиться в Єрусалимі, але більшість акредитованих при ньому іноземних дипломатичних представництв розташовані саме у Тель-Авіві, позаяк суверенітет Ізраїлю щодо Єрусалиму так і не отримав визнання [4, с. 92]. Сучасна практика свідчить, що (якщо держава перебування не заперечує, позаяк не відчуває жодних проблем із забезпеченням імунітетів та привілеїв дипломатичних представництв іноземних держав на її території [7, с. 102]) існує навіть можливість відкриття відділень іноземних посольств чи місій не лише за межами столиці держави перебування (наприклад, 1997 р. Російська Федерація надала дозвіл на відкриття відділень білоруського посольства у Москві ще у 5 містах РФ (а 2009 р. таких відділень було вже 9) [8, с. 38]), але й взагалі за межами цієї держави (зокрема, Швеція у 2003 р., а Швейцарія у 2007 р. відкрили у Республіці Білорусь відділення своїх посольств, акредитованих у Російській Федерації [8, с. 38]).

Згідно з положеннями п. 1 ст. 21 Віденської конвенції 1961 р., «держава перебування повинна або сприяти акредитуючій державі у придбанні на своїй території, згідно з ... законами, приміщень, необхідних для її представництва, або надати допомогу акредитуючій державі в одержанні приміщень будь-яким іншим шляхом» [3, с. 106, 151]. При цьому, акредитуючі держави не зобов'язані набувати право власності на будівлі для дипломатичних представництв, хоча на практиці більшість держав намагаються набути таких прав як щодо будинків, так і щодо відповідних земельних ділянок (п. (і) ст. 1 [3, с. 98,

147]) [11, с. 190]. Практика України та інших держав свідчить, що не виключається і можливість укладення окремими державами на основі принципу взаємності договорів про довгострокову безоплатну оренду приміщень для їх посольств чи місій. Так, 1969 р., 1972 р. та 1977 р. США та СРСР підписали угоди, якими передбачалася взаємна довгострокова безоплатна оренда приміщень для їх посольств строком на 85 років [6, с. 110].

Враховуючи ті труднощі, з якими зіштовхуються іноземні дипломатичні представництва у пошуках придатних для них приміщень і земельних ділянок, деякі держави виявляють ініціативу у створенні спеціальних зон для посольств і місій іноземних держав [11, с. 101]. Наприклад, Указом Президента України від 12 вересня 1994 р. № 517/94 затверджено *Програму розміщення дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав і представництв міжнародних організацій в Україні* [22, с. 99–108], розраховану на розміщення 100 дипломатичних представництв (п. 3.2.6) [22, с. 102]. Загальну координацію дій стосовно розміщення іноземних посольств або місій здійснює МЗС України.

Висновки. Аналіз доктрини міжнародного права та відповідної практики держав дозволяє виділити наступні основні стадії встановлення дипломатичних відносин між державами: 1) взаємне офіційне визнання *de jure*; 2) підписання договору про встановлення дипломатичних відносин; 3) прийняття рішення з питань заснування постійних дипломатичних представництв та визначення їх класу; 4) вибір місця розташування посольств або місій (а також їх відділень); 5) вибір приміщень для дипломатичних представництв (а також канцелярій, що становлять їх частини); 6) придбання відповідних приміщень або їх одержання іншим шляхом тощо. Вжиття відповідних заходів або ж прийняття відповідних рішень на кожній з цих стадій значно залежатимуть від характеру двосторонніх відносин акредитуючої держави та держави перебування у конкретний момент, а також від їх відповідної усталеної практики.

1. Growth in United Nations membership, 1945-present [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/en/members/growth.shtml>

2. Crawford J. The Creation of States in International Law / James Crawford. – 2nd edition. – Oxford: Oxford University Press, 2006. – 870 p.

3. Vienna Convention on Diplomatic Relations. Done at Vienna, on 18 April 1961 // United Nations Treaty Series (UNTS). – 1965. – Vol. 500. – № 7310. – P. 96–126, 146–161.

4. Абашидзе А. Х. Право внешних сношений: учеб. пособие / А. Х. Абашидзе, М. В. Фёдоров. – М.: Междунар. отношения, 2009. – 384 с.
5. Brownlie I. Principles of Public International Law / Ian Brownlie. – 7th edition. – New York: Oxford University Press, 2008. – 784 p.
6. Denza E. Diplomatic Law. A Commentary to the Vienna Convention on Diplomatic Relations / Eileen Denza. – 2-nd edition. – Oxford: Clarendon Press, 1998. – 444 p.
7. Denza E. Diplomatic Law. A Commentary to the Vienna Convention on Diplomatic Relations / Eileen Denza. – 3-d edition. – Oxford: Oxford University Press, 2008. – 556 p.
8. Демин Ю. Г. Статус дипломатических представительств и их персонала: учеб. пособие. – 2-е изд., доп. / Ю. Г. Демин. – М.: Междунар. отношения, 2010. – 224 с.
9. Cassese A. International law / A. Cassese. – 2-nd edition. – Oxford: Oxford University Press, 2005. – 558 p.
10. Lauterpacht H. De Facto Recognition, Withdrawal of Recognition, and Conditional Recognition / H. Lauterpacht // British Year Book of International Law. – 1945. – Vol. 22. – P. 164–190.
11. Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право: підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. / В. М. Репецький. – К.: Знання, 2006. – 372 с.
12. Сандровский К. К. Право внешних сношений: учебн. для студентов, обучающихся по специальности «Международное право» / К. К. Сандровский. – К.: Вища школа, 1986. – 328 с.
13. Цимбрівський Т. Інститут визнання у сучасних міжнародно-правових відносинах / Т. Цимбрівський // Публічне право. – 2012. – № 3. – С. 158–163.
14. Shaw M. N. International Law / Malcolm N. Shaw. – 6-th edition. – New York: Cambridge University Press, 2008. – 1542 p.
15. Convention on Rights and Duties of States. Signed at Montevideo, December 26, 1933 (7-th International Conference of American States; Montevideo, Uruguay, December 3–26, 1933) // Supplement to the American Journal of International Law. – 1934. – Vol. 28. – Official documents. – P. 75–78.
16. Действующее международное право: в 3-х т. / сост. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова. – Т. 1. – М.: Изд-во МНИМП, 1999. – 864 с.
17. Дипломатический словарь. 4-е изд., перераб. и доп. Т. II (К–Р). – М.: Изд-во «Наука», 1985. – 504 с.
18. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посібник / Б. І. Гуменюк. – К.: Либідь, 2004. – 248 с.
19. Иноземні дипломатичні представництва в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/dip-in-ukraine/missions-list>
20. Посольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-mfa/abroad/embassies>

21. Катар вітає відкриття Посольства України в місті Доха (12 березня 2013 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/press-center/news/10809-katar-vitaje-vidkrittja-posolystva-ukrajini-v-misti-doha>

22. Право зовнішніх зносин. Збірник документів / Упор. Ю. В. Алданов, І. М. Забара, В. І. Резніченко. – К.: Видавничий дім «Промені», 2003. – 784 с.

Шумиленко А. П. Современная практика государств по установлению дипломатических отношений и обмену дипломатическими представительствами

Исследуются стадии установления дипломатических отношений между государствами. Отдельное внимание уделено анализу практики по признанию государств.

Ключевые слова: *признание, установление дипломатических отношений, дипломатическое представительство, помещения.*

Shumilenko A. P. Modern State Practice on Establishment of Diplomatic Relations and Exchange of Diplomatic Missions

The article deals with the research of stages of establishment of diplomatic states relations. Special attention is paid to the analysis of the practice on states reconition.

Key words: *recognition, establishment of diplomatic relations, diplomatic mission, premises.*

Стаття надійшла 25 березня 2013 р.

УДК 346.3: 656.073

А. В. Яновицька

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ

Проведено класифікацію джерел у сфері міжнародних вантажних перевезень автомобільним транспортом. Проаналізовано спеціальні нормативно-правові акти та міжнародні договори, які регулюють даний вид перевезень, а також додаткові Протоколи до цих договорів. Зроблено висновки, стосовно на вдосконалення правового регулювання міжнародних вантажних перевезень.

Ключові слова: *перевезення, міжнародні вантажні перевезення, автомобільний транспорт, конвенція, міжнародна угода.*